
Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 8 (1908)

Δελτίον ΧΑΕ 9 (1908-1909), Περίοδος Α'

**Άδεια γάμου παρεχομένη υπό του αρχιεπισκόπου
Κύπρου εις Μαρωνίτην ιερέα**

Φίλιος ΖΑΝΝΕΤΟΣ

doi: [10.12681/dchae.1635](https://doi.org/10.12681/dchae.1635)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΖΑΝΝΕΤΟΣ Φ. (2013). Άδεια γάμου παρεχομένη υπό του αρχιεπισκόπου Κύπρου εις Μαρωνίτην ιερέα. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 8, 53–56. <https://doi.org/10.12681/dchae.1635>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΗΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Άδεια γάμου παρεχομένη υπό του αρχιεπισκόπου
Κύπρου εις Μαρωνίτην ιερέα

Φίλιος ΖΑΝΝΕΤΟΣ

Δελτίον ΧΑΕ 9 (1908-1909), Περίοδος Α' • Σελ. 53-56

ΑΘΗΝΑ 1908-1909

ΑΔΕΙΑ ΓΑΜΟΥ

ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΗ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ ΕΙΣ ΜΑΡΩΝΙΤΗΝ ΙΕΡΕΑ

Ὁ ἱατρὸς καὶ τέως Βουλευτὴς Κύπρου κ. Φίλιος Ζαννέτος ἀπέστειλε διὰ τὴν συλλογὴν τοῦ Μουσείου τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας χειρόγραφον τοῦ 1787, καταγραφὴν ἐν τῷ κώδικι τοῦ Μουσείου ὑπ' ἀριθ. 5764. Ἴδου ὡς ἔχει τοῦτο :

παπᾶ κὺρ μανουὴλ ἐφημέριε τὸν μαρωνητὸν τῆς κυθρέας λαμβάνοντας τὸ παρὸν δηαπροσταγῆς τοῦ μακαριωτάτου ἡμῶν δεσπότη ναστεφανόσῃς κατὰ τοριτόνσου. τὸν ἡκόλα ἀλαπολητάνον μετὴν ἀννού, θιγατέρα λούκα, εἰςγάμου κινονῆαν προεξαλταξὸν κατὰ τοὺς νόμους τοριτόνσου περισυγγενίας, καὶ περιίθου βαπτῆσματος ἰναμοὶ κατὰ τῆς κολίωνται. καὶ τὸ δικέσμα τοῦθρόνου ἐλαβαμεντω

1787 : ἰουνηου : 28 : παπα χριστόδουλος κυθραίας

τὴν δὲ δικέσμα τὸ ἐδικόνσου λαβέτω παραυτοὺς τὸν στεφάνον κατὰ τὴν ἐδικὴν σας συνήθειαν :

*Οπισθεν δὲ δι' ἐτέρως γραφῆς

1787 επαν τρεσφικα

29 : Ἰουλιου

Τὸ χειρόγραφον δὲ τοῦτο συνώδευσε διὰ τῆς ἐπομένης ἀξιολόγου αὐτοῦ ἐπιστολῆς.

Ἀξιότιμε Κύριε Διευθυντὰ τοῦ Χρ. Ἀρχ. Μουσείου,

Λαμβάνω τὴν τιμὴν ν' ἀποστειλῶ ὑμῖν ἐν χειρόγραφον, προερχόμενον ἐκ Κύπρου, τὸ ὁποῖον πιστεύω, ὅτι, διὰ τε τὸ περιεχόμενον καὶ τὸν τύπον του, τὴν γλῶσσαν καὶ χρονολογίαν του, ἔχει ποιὰν τινα ἱστορικὴν σημασίαν, καὶ ὡς τοιοῦτον ἀξιὸν ἐπομέ-

τως πιθανώτατα νὰ καταλάβη μικράν τινα γωνίαν τῶν συλλογῶν τοῦ ἀξιολόγου Μουσείου τῆς Χριστιανικ. Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας.

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο, φέρον χρονολογίαν 28 Ἰουνίου 1787, εἶναι ἔγγραφος ἐκκλησιαστικῆ ἄδεια γάμων, παρεχομένη ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου (ἀλλ' ὡς Μητροπολίτου Λευκωσίας ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει) διὰ τοῦ ἐν Κυθραῖα (κωμόπολις παρὰ τὴν Λευκωσίαν) ὀρθοδόξου ἱερέως Χριστοδούλου πρὸς τὸν συγχωριὸν του ἐφημέριον τῶν Μαρωνιτῶν, κὺρ Μανουήλ, ὅπως οὗτος στεφανώσῃ ἐν ζεῦγος Μαρωνιτῶν προφανῶς. Τοιαύτη ἢ οὐσία τοῦ ἐγγράφου, δι' οὗ ἐπὶ πλέον μαθάνομεν ὅτι οἱ Μαρωνῖται, ὑπόχρεοι ὄντες νὰ ζητῶσι τὰς ἀδειάς γάμων παρὰ τῶν ὀρθοδόξων Μητροπολιτῶν, ὑπέκειντο καὶ εἰς ὠρισμένα δικαιώματα πληρωμῆς, καὶ ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι Μητροπολιταὶ δὲν ἀνεμιγνύοντο εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς τῶν Μαρωνιτῶν, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ ὅτι ἀφίεται εἰς τὸν Μαρωνίτην ἱερέα νὰ ἐξετάσῃ τὰ τοῦ γάμου κωλύματα κατὰ τὸ ριτόν του.

Ἀλλ' ἴσως ὀλίγα ἐπεξηγηματικαὶ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου σημειώσεις δὲν θὰ ἦσαν ὅλως ἄσκοποι, διὸ ἄς μοι ἐπιτραπῇ ὅπως προσθέσω ἐνταῦθα συντόμως καὶ ὅσας ἐκ τοῦ προχείρου δύναμαι νὰ γνωρίζω τοιαύτας.

Οἱ Μαρωνῖται, ὡς γνωστόν, πατρίδα ἔχουσι τὸν ἱστορικὸν τῆς Συρίας Λίβανον. Ὡς ἐκ τῆς στενῆς γεινιάσεως τῆς πατρίδος των πρὸς τὴν Κύπρον, εἶναι πιθανὸν ὅτι ἀείποτε, ὡς καὶ σήμερον, ἔζη ἐπὶ ταύτης ἀριθμὸς τις ἐκείνων. Κατὰ μίαν ὁμως γνωστὴν ἱστορικὴν περίοδον, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἦτο τόσῳ πολὺς, ὥστε ὁ τοῦ προπαρελθόντος αἰῶνος (1788) Κύπριος ἱστορικὸς Ἀρχιμανδρίτης Κυπριανὸς λέγει ὅτι «αὐτὸ ἦτο τὸ πλεόν πληθυσμένον γένος εἰς τὴν Κύπρον μετὰ τοὺς Ρωμαίους». Πάντως ὁμως δὲν πρέπει νὰ ὑποθεθῇ ἐκ τούτου, ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῶν Μαρωνιτῶν ἐπλησίαζε καὶ τὸν Ἑλληνικὸν τῆς Νήσου πληθυσμόν, διότι ὁ αὐτὸς ἱστορικὸς μᾶς λέγει ὅτι τὸ μέγα πλῆθος τῶν Μαρωνιτῶν κατοίκει εἰς χωρία, ἀλλὰ τὰ ὑπ' αὐτῶν οἰκούμενα χωρία συμποσοῖ εἰς 30 ἐν ἄλλῳ, ἐν ᾧ ἡ Νῆσος δὲν εἶχε βεβαίως ὀλιγότερα τῶν 600 χωριῶν.

Ὅπωςδήποτε ὁμως ἡ τοιαύτη ἀθροωτέρα τότε παρουσία *Μαρωνιτῶν* εἰς τὴν Κύπρον ὀφείλεται εἰς τὰ ἐξῆς γεγονότα. Τὸ ἔτος 1192 οἱ *Ναῖται* ἱππότες, οἵτινες ἠγόρασαν ἀντὶ 100 χιλιάδων δονακάτων τὴν *Νῆσον* ἀπὸ τὸν προσωρινὸν αὐτῆς *Κύριον* τὸν Ἄγγλον *Ριχάρδον* τὸν *Λεοντόθυμον*, μὴ δυνάμενοι, ὡς ἐκ τῶν δυσκολιῶν, ἕς τοῖς παρεῖχεν ὁ μὴ ὑποτασσόμενος Ἑλληνικὸς πληθυσμὸς, νὰ διοικήσωσιν αὐτήν, τὴν ἐξεχώρησαν εἰς τὸν *Γουίδον Λουζινιᾶνον*. Ὁ νέος οὗτος *Κύριος* ἐγκαταστάς ἐν τῇ *Νήσῳ* καὶ ἔχων συμφέρον ν' αὐξήσῃ ὅσον ἠδύνατο πλειότερον τὸν ὑπόφορον αὐτῷ πληθυσμὸν, προεκάλεσεν ἰσχυρὸν ρεῦμα μεταναστῶν ἔξωθεν διὰ τῶν εὐκολιῶν, ἕς παρεῖχε τοῖς νέοις τούτοις κατοίκους τῆς *Κύπρου*. Πολὺ δ' ἄλλως εἰς τοῦτο συνετέλεσε καὶ τὸ ὅτι αἱ περίξ χωραὶ εὐρίσκοντο ἐν τρικιμιώδει ἀναστατώσει ὑπὸ τοῦ διασήμου δορυκίτηρος *Σαλααδίν*. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης καὶ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς *Φραγκοκρατείας* οἱ *Μαρωνῖται* εὐρίσκοντο εἰς ἱκανὸν ἀριθμὸν ἀνὰ τὴν *Νῆσον*, ὥστε καὶ ἴδιον Ἐπίσκοπον νὰ ἔχωσιν. Ὁ Ἐπίσκοπὸς τῶν οὗτος, ὅστις καὶ «εἶχεν ἓνα χωριδάκι ἰδικὸν του μὲ τὸ *Μοναστήριον* τοῦ ἁγ. *Γεωργίου* τῆς *Ἀτιάλου* πρὸς τὰ βοννά τῆς *Τραμουντάνας*», ἐστέλλετο συνήθως ὑπὸ τοῦ ἐν *Λιβάνῳ* ἐδρευόντος *Πατριάρχου* τῶν *Μαρωνιτῶν*, ἀλλὰ «καμμίαν φορὰν ἐξήτουν (οἱ *Μαρωνῖται* τῆς *Κύπρου*) τὸν Ἐπίσκοπόν τῶν ἀπὸ τὸν *Πάπα* τῆς *Ρώμης*». Καθ' ὅλην ταύτην τὴν περίοδον οὐδεμίαν, ἐξ ὧν γνωρίζομεν εἶχον οἱ *Μαρωνῖται* σχέσιν πρὸς τὰς ὀρθοδόξους Ἐκκλησιαστικὰς Ἀρχάς.

Μετὰ τὴν *Τουρκικὴν* ὁμως κατάκτησιν (1570—1571) οἱ *Μαρωνῖται* τῆς *Κύπρου* κατ' ἀπόφασιν τῆς *Υ. Π.* ἐξηρητήθησαν ἀπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς *Κύπρου*. «Ὅσοι τῶν *Μαρωνιτῶν* ἐκκλησῖαι εὐρίσκονται εἰς χωρία ὑπόκεινται εἰς τοὺς κατ' ἐπαρχίαν Ἀρχιερεῖς τῶν *Ρωμαίων*, κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ *Σουλτάνου* εἰς αὐτοὺς *Μπεράτια*, ὑπ' αὐτῶν λαμβάνουσι τὰς ἀρμοσίας καὶ χωρισμοὺς τῶν ἀνδρογύνων τοῦ γένους τῶν, καὶ αὐτοὺς ἐγνωρίζουσιν Ἀρχιερεῖς τῶν». (*Κυπριανός*).

Τὸ τοιοῦτον ἴσχυεν, ὡς ἦν ἐπόμενον, μέχρις ἐσχάτων, καὶ οἱ ὅπωςδήποτε ἠλικιωμένοι τῶν κατοίκων τὸ ἐνθυμοῦνται. Πότε ἀκριβῶς ἐπαυσεν ἰσχύον ἀγνοοῦμεν, φρονοῦμεν ὁμως ὅτι τοῦτο συνέβη ὀλίγῳ πρὶν τῆς τελευταίας μεταπολιτεύσεως (1878).

Βεβαίως δὲ χιλιάδες τοιούτων ἐγγράφων θὰ ἐξεδόθησαν, ἀμφιβάλλομεν ὁμως ἂν καὶ ἐν τοιοῦτο κατετέθη πρὸς φύλαξιν ἔν τιμῇ δημοσίᾳ συλλογῇ. Διὸ καὶ μόλις ἐπεδείχθη μοι τὸ παρὸν

παρά τινος φίλου, ὅτε εὐρισκόμην εἰσέτι ἐν Κύπρῳ, τὸν παρεκάλεσα καὶ μοῦ τὸ παρεχώρησεν, εὐρισκομαι δ' εἰς τὴν εὐάρεστον θέσιν καὶ ἐγὼ σήμερον γὰρ τὸ προσφέρω εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Χ. Α. Ἐταιρείας, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι προσφέρω αὐτῷ ἐλαχίστην μὲν ἀλλὰ πάντως ποιάν τινα ἐκδούλευσιν ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν καὶ προορισμὸν του.

Θὰ ἦτο ὅμως οὐσιώδης φρονῶ, παράλημις, ἂν, γενομένου ὅποσδήποτε γενικῶς τοῦ λόγου περὶ Μαρωσιτῶν, δὲν ἀνέφερόν τι περὶ τῶν σήμερον εὐρισκομένων ἐν τῇ Νήσῳ. Τὸ ποσὸν αὐτῶν κατὰ τὴν πρώτην ἀπὸ τῆς Ἀγγλικῆς κατοχῆς ἀπογραφῆν (1881) ἀνῆρχετο μόνον εἰς 177. Κατὰ τὴν τελευταίαν ὅμως τοιαύτην (1901) ὁ πληθυσμὸς των ἀνῆλθεν εἰς 1130. Καὶ εὐρίσκονται μὲν ἀρκετοὶ Μαρωσιτῆται εἰς τὰς πόλεις, καὶ ἰδίᾳ τὴν Λάρακα, ἀλλ' εἰς τὰς ἀπογραφὰς δὲν φαίνονται πάντες ἐκ τῆς τάσεως, ἣν ἔχουσι γὰρ ἀποκτῶσιν ἐπηκοότητα μᾶς τινος Εὐρωπαϊκῆς Δυνάμεως, ἀδίκως καθ' ἡμᾶς περιφρονοῦντες τὴν ἰδίαν ἐαυτῶν καταγωγὴν. Ὁ μείζων ὅμως πάντως πληθυσμὸς εἶναι ἀγροτικός. Οἰκοῦσι δ' ὡς τὰ πολλὰ ἰδίᾳ χωρία, καὶ τοιαῦτο εἶνε ἐφ' ὅσων ἐνθυμούμεθα τὰ ἑξῆς: Κορμακίτης, Ἀσώματοι, Κοντεμένος, Ἅγιος Ἡλίας, Καρπασία, καὶ εἴ τι ἄλλο. Εἶνε λαὸς ἥπιος καὶ φιλήσυχος. Ζῆ ἐν ἀρμονίᾳ μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, τοῦ ὁποίου τὴν γλῶσσαν ὁμιλεῖ. Ὁ πρὸς τοὺς Ἑλληνας Μητροπολίτας σεβασμὸς, παρ' ὅλας τὰς ἀναμίξεις τοῦ Λατινικοῦ κλήρον, ἐξακολουθεῖ ὑφιστάμενος. Ὁσάκις Μητροπολίτης Ἑλλήν διέλθῃ τοῦ χωρίου των τοῦ γίνεται πάνδημος ἑποδοχὴ. Ἀνώτερον κληρικὸν δὲν ἔχουσιν ἐν τῇ Νήσῳ. Οἱ ἱερεῖς των στέλλονται ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου των, ὅστις καὶ κατὰ περιόδους τοὺς ἐπισκέπτεται εἰς τὴν Νήσον.

Ἐπὶ τούτοις δέξασθε, ἀξιότιμε Κύριε, τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἐξαιρέτου πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεώς μου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ Μαῖον 1906.

Ἰασιελῶ ἐπιειθέστατος ὑμῶν θεράπων

ΦΙΛΙΟΣ ΖΑΝΝΕΤΟΣ

ἰατρός καὶ τέως βουλευτῆς Κύπρον